

A BANYAYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. || Félévre 6 K
Negyedévre 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Abonyi-utca 11. Földszint.
TELEFON 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Felhívás.

„A Bányáya“ célja és feladata kettős: egyfelől a magyar bányászati társadalmat igyekszik egy egészszé tömöríteni és közvetíti a nyilvánosság számára annak jogos vágyait és igényeit, másfelől pedig a hazai és világsajtónak oly megbízható bányáipari hírekkel és adatokkal szolgál, hogy a nagy mértékben diszkreditált bányáiparunknak régi jó hírnevét úgy itthon mint a külföldön is vissza szerezzé, az önző spekulációt és szélhámoszást pedig kiméletlenül leleplezzé.

Minden érdekkörnek van orgánuma, a mely arra szolgál, hogy jogos vágyainak és igényeinek szószólója legyen a napi sajtó és ennek révén a nyilvánosság előtt. A bányáipar ilyen egyedüli orgánuma „A Bányáya“

„A Bányáya“ immár harmadik évfolyamának kezdetén jóleső örömmel tapasztaljuk, hogy törekvésünk nem volt hiábavaló.

A bányásztársadalom felismerte a kizárólag az ő érdekében kibontott zászló nemes ideálját és szeplőtlen tisztaságát. A hazai bányászat legfőbb képviselője, a pénzügyminiszter, az állami és magán bányá- és kohóvállalatok stb. mindannyian helyesnek szükségesnek és hízagpotlónak ismerték fel „A Bányáya“ című lapot és azt pártolásra méltónak találták.

„A Bányáya“ érdeme, hogy ma már alig lehet találni napi lapjainkban olyan hírlapi közleményt, a mi annak előtte oly gyakran fordult elő, hogy a nagyközönséget dajkamésékbe illő hírekkel árasztották el, tájékoztatatlanságát és jóhiszeműségét egyesek

önző és spekulatív célokra használván ki. Ma ily eset nem fordulhat elő s „A Bányáya“ szerénytelenség nélkül lehet büszke erre a sikerére, valamint arra is, hogy a bányászati jelenségekről nemcsak belföldön, hanem a kontinensen és a tengeren túl is a szaklapok színe-java „A Bányáya“ leggyorsabb és legmegbízhatóbb közléseiből meríti értesüléseit és „A Bányáya“ szerkesztőségéhez fordul bizalmas felvilágosításokért. „A Bányáya“ fokozottabb fejlődésének legnagyobb akadályá: bányász közönségünk konzervativizmusa egyrészt és — bocsánat az őszinteségért, — nagy foku indolenciája. Bányásztársadalmunk a maga teljes egészében még egyáltalán nincsen áthatva „A Bányáya“ nemes céljától, irányától és hazai bányáiparunk érdekéből ily lapnak kényeszerü szükségességétől. Pedig a bányásztársadalom érdeke megkívánja, hogy „A Bányáya“ fokozatosan fejlődjék.

Ezért fordulunk jelen sorainkkal „A Bányáya“ minden nemes jóakarójához és barátjához azzal a bizalomteljes kéréssel, hogy „A Bányát“ ki-ki tehetségéhez mérten támogassa! A teljes siker a bányásztársadalom minden egyes tagjának közreműködésétől függ, a bányásztársadalom egyetlen egy tagjának közreműködése sem felesleges, midőn a teljes siker biztosításáról van szó.

Első sorban az igazgatóságok és hivatalok vezetőségeit kérjük egyenként és összesen, hassanak oda, hogy „A Bányáya“ erkölcsi és anyagi támogatása saját ügyükben teljes legyen.

Másodsorban — de nem kevésbé — kérjük az összes üzemvezetősegeket, lépjenek „A Bánya” terjesztői közzé, s legyenek a lapnak szellemi munkásaivá.

Mindenkitől csupán csak annyit támogatást kérünk, a mennyire ki-ki képes, de a mennyit az ügy meg is kívánhat tőlük. „A Bánya” minden egyes ily támogatással hatványozott erőre tesz szert és fokozatosan fejlődve, bányáiparunkat ország-világ előtt méltón fogja képviselni.

Minden kérdésben elfogadunk hosszabb-rövidebb cikkeket, azonban azoktól, a kik ily cikkek megírásához vagy elegendő idővel nem rendelkeznek, vagy kedvet nem éreznek, szívesen vesszük, sőt kérjük az üzemeknél előforduló bármily jelenségnek rövid közlését. Erre kiváló sulyt fektetünk; mert egyeseknek szemében jelentéktelennek is tűnhetik fel valamely jelenségnek közlése, de nem az a bányásztársadalom összeségének szemében.

Üzemi titkokat nem kérünk, indiszkréciót senkitől sem kívánunk, csak azt akarjuk, a mi mindnyájunkat érdekel. Ilyenek a sok közül: új zuzóüzem berendezése, az avult berendezés kicserélése, valamely bányarésznek felhagyása, új szintnek megnyitása, bányabeli szállítás, víz- és légvezetés, új leletek, érdekesebb ásványelőfordulás, érdekesebb telérképződés, furási jelenségek, bányabezűntetés, az ennek következtében beállott változás, kohóbeváltás, a kohóüzem jelenségei, a külszíni szállítás, anyagbeszerzés, munkáshiány, egyéb munkás jelenségek, társpénztári ügyek stb. stb.

Minden magyar bányász és kohász támogatására bizton számítunk!

Miután szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk nem fogadhat el névtelen és bérmentetlen levelet, mindenki becses közleményeinek posta-költségét — kívánatra — készségesen megtérítjük.

Aki január hó 1-től kezdve „A Bánya” új előfizetői sorába lép, annak a karácsonyi számot — mely a külföldön is méltó feltűnést keltett — pótlólag fogjuk megküldeni.

Amennyiben pedig szíves támogatására valamely oknál fogva egyáltalán nem lehetne számítanunk, kérjük, hogy annak jeléül „A Bánya” jelen számát hozzánk vissza küldeni méltóztassék. A vissza nem küldést előfizető szándéknak tekintjük.

„A Bányá”-ra legcélszerűbben a csatolt postatakarékpénztári utalvány felhasználásával lehet előfizetni. Az előfizetési összeg a régi maradt:

egész évre	12 korona
fél	6
¼	3

Jó szerencsét!

Bányászati repesztő munka és biztonsági repesztő anyag.

Irta: Burdáts Lajos.

II.

A biztonsági porokat általában véve három osztályba sorolhatjuk. Arthur M. Comey (»Safety blasting explosives«, Mines and Minerals vol. 29. no. 4.) szerint vannak:

1. nagymennyiségű illósókat tartalmazó repesztő porok. Magának a sónak vagy a benne foglalt víznek elgőzölgése az explozió hőmérsékletét jelentékenyen redukálja. Ily sók a timsó, a kénsavas magnézia, a szalmiák és a kénsavas vitriol stb. Az ily poroknál, ámbár az explozió hőmérséklete csökkentett, egyszersmind a repesztő anyag ereje is egyidejűleg alacsonyabbá vált. A porok ezen osztályának egyik példánya az Oliver-féle füsttelen repesztő por.

2. Az ammonia-nitrát repesztő porok, melyek azonban nem tévesztendőek össze az ammonia-dynamittal. Az u. n. ammonia-nitrát porok főalkatrésze az ammonia-nitrát, ellenben az ammonia-dynamitban a nitrát csak járulék a nitroglycerin mellett. Amennyiben az Ammonia-nitrát magában véve nem eléggé érzékeny, ennek fokozására bizonyos — rendszerint — organikus anyagokat adnak hozzá. Ebbe az osztályba tartozó poroknál a fejlődő meleg aránylag véve csekély, ugyszintén a láng is, de a porok higroszkopikusak, vagis a levegő nedvességét veszik fel, mely tulajdonságuknál fogva készlettartásban romlásnak vannak kitéve. Ezenkívül nagy lökupakot is igényelnek az explozióhoz. A biztonsági porok emez osztályához tartozik a nyalit és a masurit.

3. A nitroglycerin-porok, melyeket más elegyrészeknek nitroglycerinnel való olyan elegyítésével állítják elő, hogy az anyag exploziója lassabb legyen mint a dynamité s ezenkívül sokkal kevesebb lángot adjon és egyidejűleg alacsonyabb hőmérsékletet is fejlesszen.

Ezen osztály főképviseleje a carbonit, melynek előnye az, hogy a levegő nedvessége nincs rá hatással és aránylag kisebb lökupak használata

mellett is mindig biztosan explodál, habár a lehető legjobb hatás elérésére mindig ajánlatos a kettős erősségű lökúpak használata. Főháttránya e poroknak a megfagyásra való hajlandóság, ami a nitroglycerinnek tulajdonítandó.

A repesztő porok vizsgálatát kémiai és fizikai. A por robbantó erejének megállapítását célzó vizsgálat többféle módon történik. Legelterjedtebb a mozsárban és a Trauzl-féle hengerben való vizsgálat.

Az első a célra speciálisan szerkesztett acél-mozsár, melyet egy különleges állványzatra függesztve kezelnek. Bizonyos mennyiségű port helyeznek a mozsárba s azt a mozsár nyílásába pontosan beleillő acéldügaszon keresztül vonuló gyújtószinórral hozzák kapcsolatba. Amint a gyújtás megtörtént, egy kerekded fokmérővel megméri a mozsár visszapattanását, amelynek szögét így megismerve, egy táblázatról közvetlenül leolvassák a por erősségét súlymértékben. A táblázat adatai különböző viszonyok alatt történt elszűtések alapján számítottak ki.

A Trauzl-féle eljárás, melyet az alkalmazott kémiai ötödik nemzetközi kongresszusa is elfogadott, Belgiumban hivatalosan használtatik a repesztő anyag robbantó erejének meghatározására. A készülék egy körülbelül 200 mm. hosszú és átmérőjü ólomhenger, melynek közepe át van furva, a hova a repesztő port helyezik. A henger tetejére fémlap jön és e között, valamint az acélfoglatat között ékek vannak verve. Amint a gyújtás megtörtént, a lyuk bőségének növekedését a hengerben megméri a víz beleöntése által, így határozván meg a víz mennyiségét, úgy az explozió előtt, mint annak után. A lyukbőség növekedésének módjára összehasonlító adatokat nyernek az illető kísérleti por erősségére nézve.

Ama tényezők, amelyek a repesztő por biztonságát befolyásolják, igen számosak. A fontosabbak a következők:

1. A detonáció idejében a reakció által előidézett hőmérsék vagy hőfok, amely (a carbonitoknál) 1.500° C-tól egészen (a lövőszelatinál 3.200° C-ig terjed.

2. A detonációnak melege, vagyis a porok a detonáció által fejlődött melegmennyisége. Ezt brit hőegységekben vagy caloriákban fejezik ki és a repesztő anyag kilogrammjaként változik körülbelül 500 caloriától (a carbonitoknál) egészen 1.500 caloriáig (a lövőszelatinál).

A detonáció hőfokát és melegét a jól ismert fizikai számítások után nyerjük speciális készülék alkalmazásával, amelyet Bichel német kémikus és szakértő szerkesztett s amely egy caloriaméterből és két nyomásmérőből (Druckmesser) áll.

3. A por lángjának hossza. Ez a tényező közvetlen befolyást gyakorol a por biztonságára és az által határozzák meg, hogy a por detonációja által előidézett lángot, külön erre a célra alkalmazott készülék segítségével egy gyorsan forgó dobra elhelyezett érzékeny lemezen lefényképezik. A láng hosszát megméri és a különböző repesztő anyagok viszonylagos lángjait egy adott alapvonalon határozzák meg. A különböző porokból nyert eredményeket nagyon változóknak találták, pl. 100 gr. carbonit egy 15·8 hüvelyknyi hosszú lángot adott, ugyanazon mennyisége a lövőszelatinak pedig már 87·3 hüvelyk hosszú lángja volt.

4. A láng időtartama. Megállapították, hogy a bányagáz meggyújtásához körülbelül 650° C., vagy jó vörös meleg szükséges; megállapították továbbá, ami a legérdekesebb és legfontosabb, — hogy e meggyútláshoz bizonyos időtartam szükséges. Így 650° C-nál 10 másodperc szükséges, hogy a bányagáz meggyuladjon, míg 982° C-nál már csak 1 másodperc szükséges ehhez. Ezért igen fontos a láng időtartamának megállapítása. Ezt a láng hosszának lefényképezésével egyidejűleg végzik s azt találták, hogy 100 gramm repesztőpor használatánál a carbonit lángja 3/10.000 másodperc, míg a fekete poré 1500/10.000 mp. között változik, másszóval: a fekete por lángja 500-szor tovább tart, mint a carbonit lángja.

5. A repesztőporok vagy a detonációnak gyorsasága. Ennek szintén nagy befolyása van a használt repesztőpor biztonságára, s úgy mérik meg, hogy egy 8—10 angol láb hosszú csövet töltenek meg repesztőporral, az egyik végét meggyújtják villanyos gyújtószinórral és a cső mindkét végét villanyos összeköttetésbe hozzák egy Boulengé-féle chronograffal. Így azt az időközt, amely szükséges, hogy a detonáció a cső hosszát átjárja, pontosan mérték meg. Egyes repesztőporoknál (magasfoku dynamitok) a detonáció gyorsasága 5 mfd volt, míg másoknál (carbonit) csak 1½ mfd-t tett ki mp.-ként. A sebesség hatással van a por biztonságára, s általában mondható, hogy minél nagyobb ez a sebesség valamely repesztőpornál, annál kevésbé biztos a gázok jelenléte esetén.

Teoretikus alapon teljesen lehetetlen a különféle repesztőporok relativ biztonságát csak megközelítőleg is meghatározni. Többé-kevésbé elegendő módszer van gyakorlati alkalmazásban, az u. n. próbagalleria készülék segítségével. Ez a próba abból áll, hogy a furt lyukból a port közvetlenül sűtik el egy acélmozsárban, amelyben gáz vagy szénpor és levegő keveréke van.

Belgiumban, ahol a bányák nagyon gáztartalmúak, egy körülbelül 30·5 m. hosszú elliptikus keresztmetszetű próbagalleriát alkalmaznak s ennek segítségével állapítják meg az adott porok maximum mennyiségét, mely elsűthető anélkül, hogy gázrobbanást okozna. Ez az illető repesztőporok »töltés-határa«.

Az Angliában használatos próbagalleria kisebb (28 hüv. atm.) és rendszeren égő gázt használnak az exploziós keverékben. Egészen véve az angol próba kevésbé felel meg és sok por nem állja ki a versenyt a kontinensen, mely Angliában a megengedett repesztőporok közt szerepel.

Franciaországban a por biztonságának meghatározása ezelőtt egészen teoretikus volt s legfőbb követelménynek tartották, hogy a detonáció hőmérséklete a közetrepesztésnél 1800° C.-nál, gáztartalmu bányákban és ha a repesztés magában a szénben történik, 1500° C.-nál alacsonyabb legyen. A töltés határának ideája teljesen távol volt a francia követelményektől, holott a belga és német-németországi galleriákban megállapították, hogy ez a legnagyobb fontosságú tényező.

A courières-i nagy szerencsétlenség azonban itt is változást idézett elő. Ez a szerencsétlenség nyilván szénporrobbanás következtében történt, melyet a Favier-féle repesztőpor használata okozott. Ezt a port biztonsági porok tekintették az elméleti próbaeredmények alapján, de kislát, hogy töltés-

határa csak két uncia. Ez oknál fogva Franciaországban is elhatározták a próbagalleriák felállítását és megkivánják, hogy minden repesztőpor, a mely szénbányákban van használatban, próbának vessék alá.

Az Egyesült Államok kormánya 1908. folyamán a kongresszus határozata értelmében 3 külföldi szakértőt hívott meg a bányaszerencsétlenségek megakadályozása érdekében teendő intézkedések megállapítása körüli teendőknél való közreműködésre. E szakértők, V. Watteine belga bányafelügyelő, C. Meissner német bányatanácsos és Arthur Desborough angol felügyelő, hat héten át bejárva a bányákat, szakértői véleményükben mindenre kiterjedő számos javaslatot tettek. Jelenleg már az U. S. Geological Survey technológiai osztályában Pittsburgban felállított próbagalleria is működik és a szaklapok tele vannak a végzett kísérletek eredményeinek felsorolásával. E lap terjedelme nem engedi, hogy a kérdéssel még részletesebben foglalkozzunk, bár a kérdés fontossága nagyon is megérdemelné azt. Befejezésül még csak azt kívánom megjegyezni, hogy az említett szakértői vélemény nagyon találóan mutat rá arra a téves meghatározásra, amelyet a »biztonsági« jelző kifejez. A kormánynak kötelességévé teszi, hogy az összes használatban levő és ezután használatba jöhető repesztő anyagokat vizsgálta meg, a veszélyesebbeket rekessze ki és tökéletesbbitse azokat; amelyek használatban maradnak, azokat »megengedhető« (permissibb) repesztő anyagoknak nevezze és tartsa nyilván, s csak ezek kizárólagos használatát engedje meg.

Mert egy repesztő anyag sem »biztos«, mindenikük ad lángot a gyújtásnál, azért ajánlatos a »biztonsági« és »lángnélküli« kifejezések elhagyása, nemcsak mivel félreértetnek, hanem mivel ez a félreértés veszélyezteti az életet.

A kissármási földgázforrás.

„A Bánya“ volt az első, amely megemlékezett a kissármási (Közésmegye) földgázforrás felfedezéséről. Ez a felfedezés akkor olyan nagy fellünnést kellett, hogy foglalkozott vele nemcsak a szak-, hanem az egész európai napisajtó is.

Azóta már többször foglalkoztunk a kissármási földgázforrással, mert felismertük rendkívüli jelentőségét és az abban rejlő óriási kincset.

Hogy némi fogalmat nyujtsunk arról az óriási gázmennyiségről, ami Kissármáson feltör a földből, álljon itt néhány összehasonlító adat.

Pittsburg, a hatalmas északamerikai gyárváros már 1883 óta földgázzal világít, fűt és tartja üzemben gyárait. Hivatalos statisztikai kimutatás szerint az észak-amerikai Egyesült államokban egyetlen évben, 1904-ben 38,496.466 dollárt tett ki ama szénmennyiség értéke amelyet a földgáz használata által megtakarítottak.

Hogy mekkora az egyes amerikai földgázutak földgázszolgáltató képessége (mert Amerikában vannak a földön eddig ismert legnagyobb gázforrások) és minő arányban áll ezekhez viszonyítva a kissármási gázforrás, annak illusztrálására álljon itt a következő táblázat:

L e l ő h e l y	Az óránkénti gázmennyiség m ³ .ben
<i>Pennsylvania :</i>	
Newton-gázkut Titus ville közelében	9.438
Delamater	26.900
Pittsburg melletti gázkut (1885)	83.000
<i>Newyork :</i>	
Blomfield, Ontario Country	18 860
<i>Ohio (Findlay kerület) :</i>	
Karg kut	14.255
Corey kut	3.875
Briggs kut	3.027
Kissármás	36 000

Látható ebből, hogy a kissármási kut a földkerekség eddig ismert gázforrásai között nagyságra a második. Az egyetlen Pittsburg melletti kut az, amelyiknek nagyobb a gázszolgáltató képessége, mint a kissármási, a többi azonban mind mögötte marad.

A pontos mérnöki mérések megállapították, hogy a kissármási forrásnak nemcsak a napi gázszolgáltató képessége rendkívül nagy, hanem attól sem kell félni, hogy egyhamar kiapad. A gáz nyomása az eddigi megfigyelések alatt nemcsak hogy nem csökkent, hanem jelentékenyen emelkedett. Ez úgy magyarázható meg, hogy a megfúrt forrás gázmennyisége mozgásba jöve, megbolygatta az üregek eddigi nyugodtságát s ennek következtében bizonyára más nagy szomszédos üregek gázmennyisége is átszakadt a megfúrt forrásba.

A telek, ahol a furást eszközölték, mint azt már megirtuk, a kincstár tulajdonát képezi. Első teendő most hogy a gázkut nyílását elzárják, nehogy hasznosítás nélkül elpocsékolódjék a kincsetek erő természeti erő. Képzeltető, hogy az elzárás milyen nehéz munka lesz. Olyan óriási erőt kell megfékezni, amely 193 méter sebességgel löki ki a gázt. Az elzáráshoz való szerkezeteket most készíti a budapesti Schlick-gyár s valószínűleg már február hó folyamán rászerezhető lesz a kut nyílására.

A kincstár már aziránt is megtette a lépéseket hogy a kut mellett hatalmas elektromos művet létesítsen s ennek útján villamos energiává változtatva át a földgázt, azt a magánvállalkozás céljaira bocsássa.

Mielőtt azonban megkezdené az építkezéseket, négy mérnököt küld ki kéthónapos amerikai tanulmányutra. Még mult év december 23-án írta alá Wekerle Sándor volt pénzügyminiszter azt a rendelkezést, amely az amerikai tanulmányutra vonatkozik. A tanulmányutra induló mérnökök Hermann Miksa bányatanácsos, főiskolai rendes tanár, Vnutsch Ferenc bányatanácsos, Katona Lajos bányamérnök, aki perfektül beszél az angol nyelvet és Böhm Ferenc segédmérnök. A tanulmányozó mérnökök feladata lesz West-Virginiában, Pennsylvániában, keleti és nyugati Ohio-ban, de főleg Pittsburg környékén a hasonló földgázok előjvetelét, felszerelését, geológiai viszonyait, a felfogás, elvezetés, mechanikai munkává való átalakítási módját, valamint egyébként való felhasználásának eszközeit és módjait alapos tanulmány tárgyává tenni. Hermann és Vnutsch bányatanácsosoknak speciálisan a berendezések műszaki

kivitelét, Böhmnék a bányászati és geológiai viszonyokat, Katonának és részben Hermannak pedig a földgáznak a vaskohászat körében való felhasználását kell tanulmányozni.

A mérnökök a kormány költségén rögtön utnak indulnak, mihelyt a gázkut nyílásának elzárása meglesz és a kéthónapos tanulmányut befejezése után tesznek javaslatot a kissármási gázforrás kihasználására.

✕ HAZAI HIREK ✕

Helyreigazítás.

— Levél a szerkesztőhöz. —

A „Bánya” 1909 december hó 25-iki 51—52. számának 15. oldalán „A Magyar Birodalom vasércbányászati és kohászati” című cikkemben egy olyan kifejezés szerepel, melyet e helyütt helyreigazítani szükségesnek tartok. A mondott helyen ugyanis az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 1906. évi vesztébevétele foglalkozva, a következő sorokat irtam:

„Ezek a bevételek a természetesen az hogy mind sötétebb számban tartsa fel hazánk vasércbányászati a kormány előtt: e szerint tehát tulságosan alacsonyok látszik, amiért munkám alapjául nem is vettem.”

Ezennel kijelentem, hogy ebben a helytelen kifejezésben semmiféle vádat nem akartam az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettel szemben gyakorolni, s a célszerűségről irt soraimat csak a gyors írásnak tudhatom be.

Az, hogy a munkát alapul nem vettem, csak természetes, mert hiszen bevételeimben teljesen önállóan jártam el és számításaimat az irodalomban megjelent bevételektől teljesen függetlenül végeztem.

Hogy azonban az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület bevételeit célszerűnek tartanám, ezennel kijelentem, hogy ez helytelen kifejezés, amelyért az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettől bocsánatot kérek lovagias kötelességemnek tartom.

Kelt Budapesten, 1910. január hó 11-én. Dr. Papp Károly, m. k. osztálygeológus.

A bányáipar fejlődése 1909-ben. A magyar bányáipar óriási fejlődését mutatja az, hogy míg az 1908. évben a bányáiparvállalatokba fektetett részvénytőkék 6,800.000 korona volt, 1909-ben már 13,400.000 korona részvénytőkével dolgoztak bányavállalataink. Ennek magyarázata az, hogy a szénbányák felé a nagytőke bizalommal fordul, mert ezeknek a belföldi piac biztosítva van és egyre növekedő szénigényünk fedezésén kívül feladatuk még az is, hogy a külföldről behozatalra kerülő szenet kiszorítsák.

Szénfurások Baranyában. A Raki-féle furó felszerelési részvénytársulat, mely az állami tulajdonba átment komlói szénbányában huzamosabb idő óta eszközölt furásokat ott a múlt héten kielégítő eredménnyel befejezte a munkálatokat, mert kiadós szénrétegekre akadtak. Folyamatban vannak még ugyancsak a Raki-féle társulat által Pécsvaradon eszközölt furások, melyeket egy alkalmi társulat végeztet, mely furások eredménnyel is jártak, mert kiadós szénrétegekre akadtak, de azért folytatják a

furást és már ötszáz méter mélységbe hatoltak. A furások célja, hogy megismerjék az egész szénterület kiaknázható szénmennyiségét.

A „Danubius” közgyűlése. A „Danubius” hajó- és gépgyár részvénytársaság Tolnay Lajos miniszteri tanácsos elnöklésével január 25-én tartotta évi rendes közgyűlését. Az igazgatóság jelentése szerint a vállalat a lefolyt üzletévben fennállása óta a legmagasabb forgalmat érte el és új a budapesti, mint a fiumei gyártelep a jövő üzletévre kellő megrendeléssel rendelkezik. A 936.803 korona összereséből 181.367 korona értéksökkenési leírásokra 69.100 korona a tartalék gyarapítására, 100.000 korona az életbeléptetett nyugdíjgyűlés céljaira és 510.000 korona 11 $\frac{1}{3}$ % osztalék fizetésére fordítottak, 11.163 korona új számlára vittetett át. A közgyűlés a felmentvényt megadván, a felügyelőbizottságba beválasztotta: Mérő János elnököt, Auer Mórt, báró Lippe Viktort, La Borda Sándort, Neumann Ödönt és Valkay Kálmánt. Az esedékes szelvények darabonként 17 koronával február 1-től váltatnak be.

Magánbányák mozgolódása. „A Bánya” múlt heti számában örömmel regisztráltuk azt a hirt, hogy a nagybányai kerületi bányaeget a magánbányászat érdekében küldöttségileg kérvényezni fog, illetőleg emlékiratot akar benyújtani a pénzügyminiszteriumban. A küldöttség, amelynek tagjai Farkas Jenő felsőbányai polgármester, Makray Mihály dr. nagybányai polgármester, Moldován László takarékpénztári igazgató, Bay Lajos volt orsz. képviselő, Pokol Elek aranybányatulajdonos, Pap Márton bányaegeti jegyző, id. Husovszky József magánbányász (mindannyian bányatulajdonosok) voltak gróf Teleki Géza v. b. t. t., az Orsz. Bányászati és Kohászati Egyesület elnökét kérték fel, hogy a küldöttség szónokája legyen. Gróf Teleki Géza vezetése alatt elő is terjesztették memorandumukat a pénzügyminiszteriumban és ott az egyes pontozatokat kellő részletességgel megtárgyalva, a legszebb reményekkel utaztak vissza január 20-án Nagybányára.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság. Az igazgatóság szerdán, január 25-án tartott ülésében megállapította az 1909-iki zárszámadásokat. A mérleg az üzleti kiadásoknak levonása után 5,139.983 korona 21 fillér összhozadékkal, hozzáadva az 1908-iki 463.319 korona 99 fillért tevő áthozatalt, összesen tehát 5,603.303 korona 20 fillérrel zárul. Az igazgatóság a közgyűlést február 24-ére hívja egybe, melynek indítványozni fogja, hogy a kimutatott összhozadékból az adók, az összelettár elhasználása folytán beállott értéksökkenés leírása, a tartalékalap növelése és a jutalék levonása után fenmaradó összegből az 1909-iki év hozadékára osztalékigénnyel bíró részvényeknek egyenként K 32.—, összesen tehát K 2,880.000.— osztalék adassék, a fenmaradó 576.971 korona 36 fillér pedig irassék elő az 1910-ik év számlájára.

Új szénpályaudvar. A vasuti beruházások között megígérte a mostanában lemondott kormány a rákosi szénpályaudvart is, melynek az volna vagy az lesz a rendeltetése, hogy a főváros szénigényét kielégítse. Ha nem is érhetle meg a Wekerle kormány az új szénpályaudvar elkészülését, annyit mindenesetre megtett, hogy elkezdette a szénpályaudvar építését. Az új szén-

pályaudvar az előállítandó rakodó területek és szénrakodók által mintegy 100.000 tonna szénraktározására lesz berendezve és a Szent László-uton lesz majd hozzáférhető. Az új szénpályaudvart a szénnek úgy csusztatószerű, mint szintben való raktározására és kezelésére fogják berendezni és ecéliből megfelelő magasságu és kövezett lejtővel bíró csuszdkákat fognak készíteni. Megállapították továbbá, hogy mechanikai szénlerakó és felrakó berendezések létesítésétől egyelőre eltekintenek. Az új szénpályaudvar a jelenlegi nyugoti pályaudvari szénraktárterületektől mintegy három kilométerre fekszik ugyan, távolságtöbblet azonban, — egyrésztől miután az új szénpályaudvar új közelebb fekvő szénfogyasztó területeket fog maga után vonni, másrésztől pedig miután az új pályaudvar jó utakkal és szabad mozgási térrel fog rendelkezni — csak csekély mértékben fogja a szén árát befolyásolni. Az új szénpályaudvar építési munkáit máris megkezdették és a szénpályaudvar egy része előreláthatólag még 1910. év őszén lesz a forgalomnak átadható.

Egy vas- és acélárugyár részvénytársaság új elnöke. Hír szerint a gróf Csáky László-praktfalvai vas- és acélárugyár részvénytársaságánál a gróf Csáky László elhunytával megüresedett elnöki állásra gróf Wickenburg Márk, volt kereskedelemügyi államtitkár van kiszemelve. E kombináció megvalósulásával természetesen erejét veszti az a híresztelés, hogy gróf Wickenburg Márk lesz Hieronymi Károly államtitkárja.

Magyar chemikusok lapja. Ilyen címen új lapot indított a „Magyar Chemikusok Egyesülete”. A lapot, mely ügyesen van szerkesztve és tetszetősen kiállítva, dr. Neumann Zsigmond, László Ernő és dr. Széki Tibor szerkesztik.

Új rézbánya Máramarosban. Máramarosmegyében Szt. Miklóson új rézbányát tártak fel. Az ér 30 mtr. és átlagosan 6% rezet tartalmaz. A bánya tulajdonosa réz-olvasztó telepet szándékozik létesíteni.

A kormány bányavasut vásárlása. A mostanában lemondott kormány egyik utolsó ténykedése volt, hogy megvette a Komló—Vakóca—Felsőmindszenti vasutat, hogy a kormány által megvásárolt komlói szénbányához legyen vasutja is a kincstárnak. A vasutnak 616.000 korona a törzsrészvény és 1.442.000 korona az elsőbbségi részvénytőkéje.

A mélypataki Ker. Sz. János bányatársulat febr. 20-án d. e. 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését Felsőbányán, mely alkalommal a múlt évi zárószámításokat terjesztik be s az üzemi ellenőri állást fogják betölteni.

Lopják az aranyat. A körösvölgyi aranybányákban az aranylopás egyre nagyobb és nagyobb mérvet ölt. A Harcourt-féle Rudai Tizenkét Apostol bányából — mint egyik odaváló lap írja — évente több mint 400.000 korona értékű aranyat loptak el. Ugy látszik, hogy egy egész bünszövetkezet működik, több orgazdával és rablóval, kikkel szemben a hatósági intézkedések eddig eredményre nem vezettek. A Tizenkét Apostol bánya igazgatósága utóbbi időben negyven munkást, hat tisztviselőt és két orgazdát leplezett le, de azért a legveszedelmesebb orgazdákat nem tudja leleplezni a hatóság segítsége nélkül. E tárgyban a bányai igazgatóság felterjesztéssel fordul a pénzügyminiszterhez erélyes eljárás követelve az aranytolvajok ellen.

Cementmunkások hivatásból eredő betegsége. Cementmunkásoknál már jó ideje észleltek egy gyakran fellépő betegséget, azonban csak legújabbán jöttek rá, hogy ez a cementtel való dolgozástól ered. Maga a betegség az ujjakon fellépő igen heves viszketésben áll. Az intenzív viszketés folytán a munkások folyton vakaródnak, minek következtében kisebb-nagyobb falyogok keletkeznek. A baj az ujjakról csakhamar tovább terjed a meztelen karokra és az arcra, szóval a meztelen testrészekre, míg azon testrészeket, amelyek ruhával vannak fedve, megkíméli. A viszketést a munka közben a bőr pórusaiba nyomuló és ott leülepedő nagyon finom por idézi elő. Ha a munkás hosszabb ideig dolgozik anélkül, hogy közben a kezét megmosná, meg van adva a kezdetben csak kényelmetlen, de később veszélyessé válható baj keletkezésének az előfeltétele. Az ilyen bajnak megelőzésére eddig a cement kezelési módjának megváltoztatását ajánlották, ámde sokkal célszerűbbnek látszik az, hogy a munkás gyakran mossa meg a kezét. Ennek lehetősége érdekében minden munkahelyen a munkások tisztálkodására szolgáló vödörket kellene felállítani és használat után a kiöntött vizet azonnal frissel pótolni. Egy egyszerű mosdómedence semmiképpen sem felelne meg ennek a célnak, minthogy az edénynek olyan mélynek kell lennie, hogy a munkás neccak a kezét tehesse bele, hanem könyökig kényelmesen betehesse és megtisztíthassa a karját is.

Újabb eljárások a cink kivonására. Henry L. Sulman 1906. évi 21672. sz. angol szabadalma szerint az ércet általában pörkölik és ha nincs elegendő kén jelen, akkor vaspyritet vagy kénben gazdag ércet adnak hozzá, a szükséges kénessav pótlása végett, míg a vas a rákövetkező olomolvasztás elősegítésére szolgál. Az érc azután olvasztókemencébe jön, a cink elgőzölgöttek és összegyűjtetik többszöri folyásban vagy sűrítőkamrákban. — Ezután kénsav oldattal kezelik cink bisulphit oldat nyérése végett, melyből a monosulphitot kicsapják és porzsolják (calcined) a cinkoxid kinyerésére. — A másik eljárás Antoine H. Imbert 1908. évi 13.492. sz. angol szabadalma. E szerint a fényle és analogércet, valamint bizonyos oxydércek redukációjában is, vasperoxyd (Fe₂O₃) le:ne használható bázikus ércetl vagy fémessulfiddal solvens képzése végett. Ez a találmány azon alapszik, hogy maga a vasperoxyd bizonyos feltételek mellett solvensnek használható. A fénylét vagy ércet olvasztókemencében kezelik a vasperoxyddal 2:1 arányban. A reagáló fém vagyis a vas szilárd alakban is használható, de előszeretettel kemencében megömlesztik. Az olvasztó-pestekből összehozott fűrdőket egy hermetikusan elzárt kamrában megvédik a levegőtől s kellő mennyiségű vasat adnak hozzá az érc cinkjének automatikus ellensúlyozására. A cink felszabadul és sűrítő kamrába vezetetik, míg a folyékony maradványt kitakaríjják a kamrából.

Szénforgalom. A magyar kir. államvasutak vonalain mentén fekvő kőszénbányák a m. é. december hó 26-tól f. é. január hó 1-éig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen: 9.701 kocsirakományt szenteltek fel; 768 kocsirakományt kevesebbet, mint az előző héten, ellenben 1240 kocsirakományt többet, mint az előző évi hasonló (decz. 27-től január 2-áig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 1616 vasuti kocsit raktak meg; 128 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

Közszállítási Értesítő. A kereskedelemügyi miniszter kiadásában megjelenő „Közszállítási Értesítő” V. évfolyamába lépett. A miniszteriumnak ez a hivatatos szaklapja a közszállítások terén ma már nélkülözhetetlen forrás-munka s ennél fogva kívánatos volna, hogy mind szélesebb körben váljék ismertté. A lap hetenként egyszer (csütörtökön) jelenik meg. Előfizetési ára — a közérdekre való tekintettel — csak évi 10 korona. Legutóbbi száma is árucsoportok szerint 124 (belföldi és külföldi) pályázati hirdetést közöl s ezenkívül „Közszállítási naptár” című rovatban 328 versenytárgyalási határnapról tartalmaz nyilvántartást. A „Versenytárgyalási eredmények” című rovatban 11 versenytárgyalásnak eredményét találjuk. Közlelbi felvilágosítással egyébként a m. kir. kereskedelmi muzeum szolgál.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

A világ aranytermelése. Londonból jelentik hogy a világ aranytermelése a legutóbbi esztendőben olyan adatokat mutat, melyek az eddigieket mind felülmúlják. A világ tavalyi aranytermelése 92 millió fontra rugott, melyből 31 milliót transvaalban, 19.3 milliót az Egyesült-Államokban és 14.4 milliót Ausztráliában termeltek. Legnagyobb az emelkedés Dél-Afrikában, míg a többi kisebb aranytermelő államokban a termelés nem mutat változást.

A világ salétromsav fogyasztása. 1909-ben 44,483,288 kvintalt tett ki vagyis 4,559,799 kvintallal többet, mint 1908-ban. — Santiagóból azt a hírt kapta a Mining Journal, hogy a bányatulajdonosok és Tarapaca tartomány vasúti társulatai valószínűleg konfliktusba keverednek, mert a vasúti társulatok emelték rátáikat, a bányatulajdonosok pedig ellenállnak az emelésnek.

Rádium kölcsönző-bank. Londonból jelenti tudósítónk, hogy ott „Radiumbank of Great Britain“ cég alatt új vállalat alakul, amely orvosoknak és tudósoknak megfelelő díjazás és biztosíték ellenében kölcsönként rádiumot bocsájt rendelkezésükre.

A vastermelés fejlődése. A nagy európai államok vastermelése következőleg fejlődött

	Nagybritannia	Németország	Franciaország	Belgium	Összesen
	e z e r t o n n á k b a n				
1880	7.749	2.713	1.725	608	12.795
1885	7.415	3.673	1.631	713	13.432
1890	7.904	4.651	1.962	788	15.309
1895	7.703	5.455	2.004	892	15.991
1900	8.960	8.507	2.714	1.019	21.200
1905	9.593	10.988	3.077	1.310	24.968
1907	9.924	13.046	3.580	1.428	27.988
1908	9.290	11.814	3.412	1.206	25.772
1909	9.500	12.506	3.500	1.500	27.550

Sokkal rohamosabban emelkedett az Egyesült-Államok vastermelése.

1880-ban	3,825.000 tonna
1890-ban	9,203.000
1900-ban	13,789.000
1909-ben	14,800.000 tonna volt.

Vasérctelepek Canadában. Fritz Cirkel a canadai bányaosztály megbízásából kutatásokat végzett Ottawa és Gatineau folyók mentén s jelentésében Hull, Templeton, Wakefield, Bristol, Grenville stb. vidékén felfedezett vasérctelepekről számol be és arra a következtetésre jut, hogy ezek termelésre alkalmasak és az érc előnyösen volna elektromos pertekben kezelhető. Ez az eljárás állítólag versenyezne a nagy olvasztóval nyers vas előállításánál, midőn az elektromos erő alacsony költségen fejleszhető. A jelentés függelékében a vidék felhasználható vízerőinek összeállítása van, melyek közül nevezetesebbek: Paguan, Cascades, Chelsea rapids, Great falls, Coulonge, Roche Fendne, Calumes és Chats vízesése.

Montana bányáiban — hivatalos jelentés szerint — 15,000 bányamunkás volt alkalmazva 1908-ban és dacára az általános pénzügyi depressziónak, a bányák termelése rendes volt. Az év alatt történt 47 baleset, legnagyobb-részt a bányamunkások gondatlanságának tulajdonítatik.

Az Egyesült Államok rézkivitelele mint közép-termény és érc redukálva finom rézre:

1905-ben	239.863 tonna (2240 font)
1906-ban	205.460
1907-ben	228.836
1908-ban	290.243
1909-ben	301.657

Ebben a mennyiségben sem a brit északamerikai és mexikói szállítmányok, sem pedig a rézkénegek nincsenek beszámítva (Mining Journal.)

Délafrika legmélyebb furása 6,600 láb mély, s a Lace Proprietary társulat mélyítette 1909-ben Vlakfontein nevű farmjában (Rand).

Kálitörvényjavaslat. A porosz kormány a német birodalmi szövetségi tanács elé nagyérdekű törvényjavaslatot terjesztett, amely a kálisók kiaknázását és forgalmahozatalt kívánja új elvek szerint szabályozni. A kálitrágyák tudvalevőleg Németországnak nagyfontosságú termékei és kiviteli cikkei, amelyeket eddig az egész világra a német kálibányák szindikátusa szállított. Most azonban ez a szindikátus feloszlott és egyes tagjai között erős verseny fejlődött ki, amely főleg az amerikai piac biztosítására irányul. A porosz kormány attól tart, hogy a kölcsönös versengés nagyon leveri a kálisók árát, ami Németország jelentékeny kivitele mellett nemzetgazdasági kárt jelentene s ezenkívül az állami bányák jövedelmét is csökkentené. Ezzel szemben a kormány kényszer-szindikátus létesítésével kíván védekezni, amelynek a benyújtott törvényjavaslat árusítási és ármelegszabási monopóliumot biztosít 1930-ig oly módon, hogy kálisó csakis ez „értékesítési központ“ útján legyen áruba bocsátható s hogy a külföldre eladott áru ára a belföldön ugyanazon évben fizetett legmagasabb nettóárnál alacsonyabb ne lehessen. A kényszerszindikátusban minden kálisóbányatulajdonos köteles volna belépni s az értékesítést úgy a bel-, mint a külfölddel szemben a központ tartaná fenn magának, amely a kálisók kiaknázásának évi mennyiségét is szabályozná. A javaslat nyilvánvaló célzata a kálitrágya megdrágítása s így azt sem a német, sem más állambeli gazdák nem fogadják valami nagy örömmel.

Brit Columbia 1909 (1908) évi termelése. Arany 280.000 (287.932) uncia 5,767.500 (5,929.880) dollár értékben, a visszaesés 162.380 dollár. Ezüst 3,000.000 (2,631.389) uncia 1,470.000 (1,321.483) dollár értékben, az 1909. évi termelés tehát 148.517 dollárral nagyobbodott. Ólomtermelés 46,000.000 (43,195.733) font, 1,748.000 (1,632,799) dollár értékben, a termelésnövekedése 115,210 dollár. — Réztermelés 41 millió (47,274.614) font, 5,289.000 (6,240.249) dollár értékben, a visszaesés tehát 951.249 dollár. — A cinktermelés 230.000 dollárral volt nagyobb 1909-ben. — Széntermelés 1,940.000 (1,677.843) hosszú tonna, 6,790.000 (5,872,372) dollár értékben, a termelés 917.528 dollárral emelkedett. Kokszttermelés 277.000 (247.399) hosszú tonna, 1,662.00 (1,484.394) dollár értékben, a termelés tehát 177.606 dollárral emelkedett. — Az ezüst unciája 49 (60.2) cent, az olom fontja 3.8 (3.78) cent és a réz fontja 13.9 (12.2) cent volt általában. (Mining Journal.)

Az új-dél valesi szénbánya sztrájk. A Mining Journal január hó 5-éről közölt hír szerint, a december 5. és 6-án elfogott és azután kezességre szabadon bocsátott 5 sztrájk vezér bűnügyi tárgyalásának helye nem Sydney, hanem Newcastle lesz.

Milyen lesz a vasipar helyzete 1910-ben? Ezt a kérdést veti fel és válaszolja meg egy angol kereskedelmi szaklap a következőkben: „A kereslet nagyobb lesz, mint 1908-ban és 1909-ben. De a termelési képesség túl fogja haladni a keresletet. A munkabérek keveset fognak változni, de a foglalkozás rendszeresebb lesz. Az árak 1909. októberi árak színvonalához közel fognak állani. Az 1910-iki álagárak magasabbak lesznek, mint 1910-ikiéek.“ Ezt a jóslatot az angol lap meg is indokolja. Ismétli az érvelést, melyet 1907-ben oly sokszor olvashattunk: a mezőgazdaságban egyre terjed a gépjármű, az építkezéseknél a vasgerenda és a vasbeton helyettesíti a téglát és a köveket. A tengerről eltűnnek a fahajók, a vasútnál a fát minden berendezésből fokozatosan kiszorítja az acél. Harminc év alatt a világ évi vasfogyasztása 16 millió tonnáról 50 millió tonnára

emelkedett. A vasutak 1910-ben ismét valamivel többet fognak fordítani beruházásokra, mint 1908-ban és 1909-ben. Az exotikus országokban rohamosabban növekszik a vasutak szükséglete. A kilenc argentiniai fővasutnál 1908—1909-ben 25 millió koronával (5 százalék) és 1909. második felében ismét 6 millióval emelkedtek a bevételek. Ugyanez tapasztalható Brazília, Uruguay és Chile vasutain. Délamerika vasutai tehát nagyobb beszerzéseket fognak tenni. 1909. első nyolc hónapjában a délamerikai vasutak mintegy 336 millió korona kölcsönt vettek fel az európai piacokon, beruházási célokra. De egészben véve a világ összes vasúti hálózata 1910-ben, nem fogja nagy mérvben fokozni a maga vasfogyasztását. A hajóépítő ipar az Európában évenként termelt 30 millió tonnából vagy 2 millió tonnát fogyaszt. De 1906. és 1907. évi nagymérvű tevékenység a hajógyárakban 1908-ban megakadt és 1909-ben se növekedett. Most a forgalom élénkül és miután az árak kedvezők, remélhető, hogy a hajógyárak vasfogyasztása 1910-ben emelkedni fog. — Az bizonyos, hogy az összes nagyhatalmak hadihajókra nagy összegeket irányoztak elő. A gépiparban némi javulás észlelhető 1910-re. A bádóg, vaslemez és galvanizált vas kivitele Nagybritanniából 1909-ben szemmel látható emelkedést mutatott fel, mert az élelemszállítás ezekből mind nagyobb mennyiségeket használ fel és emelkedett a szükséglet petroleum-tartályokban is. Emelkedni fog 1910-ben a vas- és acélfogyasztás azért is, mert az automobil-ipar erősen fejlődik világszerte és az építkezési kedv mindenfelé új lendületet vett. Mindabból azt lehet következtetni, hogy 1910-ben az acélfogyasztás jóval nagyobb lesz, mint 1909-ben és 1908-ban volt. A haladás a vasat és acélt fogyasztó összes iparágakban szembetűnően újra megindult.

✂ ÜZLET. SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Bányatálpfzszállítás. A m. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága által 1909. november 25-én tartott versenytárgyalás eredményeképp gömbtölgéfa-bányafa szállítására Wiesel Jenő (Vajdahunnyad) kapott megbízást és pedig 1910. évre 24.190 korona, 1911. évre pedig 38.580 korona értékű főösszegben. Az 1912-ik évre ajánlat nem fogadtatott el.

Kőszállítások. Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános árlejjést hirdet az 1910. évben végrehajtandó kövezetjavítási, új kövezési és utépítési munkálatokhoz szükséges kőanyagok szállítására. Az ajánlatokat 1910. évi február hó 15-ik napján (kedden) d. e. 11 óráig kell a tanácsi II-ik ügyosztályi vezetőnél (IV. ker., központi városház II. em. 255. sz.) benyújtani, hol is a pályázati feltételek is megtekinthetők. — Ugyancsak kőszállításra hirdet pályázatot a Máv. igazgatósága a következőkben: 300 darab I/54 t. a. kockakő 18×18×18 cm. (trahyt v. bazaltból). 100 darab I/55 t. a. kockakő 18×27×18 cm. (trahyt v. bazaltból). 261.700 darab I/5á t. a. fejkő 1á×27×14 cm. (trahyt v. bazaltból). 68.600 dkrab I/59 t. a. fejkő 18×27×14 cm. (trahyt v. bazaltból). 6.000 m³ I/73 t. a. terméskő, kövezési célokra. 25/40 cm. darabokban. Az ajánlatok 1910. évi február hó 22-én déli 12 óráig a Máv. üzletvezetőségének I. általános osztályának Teréz-körút 62. sz., I. emelet, ajtó 4.) adandók át, a bánatpénz ugyanott a gyűjtőpénztárnál folyó évi

február hó 21-én déli 12 óráig teendő le. A részletes pályázati feltételek és ajánlati űrlap valamennyi üzletvezetőségénél megtekinthetők, üzletvezetőségünk anyagbeszerzési csoportjában (Teréz-körút 62. sz., II. em., 4. ajtó) pedig megszerezhetők.

Kavicsszállítás. A Máv. kolozsvári üzletvezetősége által 1910. január 3-án megtartott versenytárgyaláson 8000 m³ gránitkőkavics és 4560 m³ bazalkőkavics szállítására 30.400 korona, illetőleg 20.000 koronáért a kisbesési gránitkőbányák rt. kapott megbízást. — Ugyancsak e versenytárgyaláson 700 m³ mészkőkavics szállítására 2.660 koronáért a nagyvárad-betényes-vaskóhi vasut r.-t., 2.240 m³ mészkőkavics szállítására pedig Satori Mór (Budapest) kapott 8960 koronáért megbízást.

A MÁV állomások villamos világítási berendezésére hirdetett versenytárgyalás eredményeképpen a kőbánya alsó- és Rákos-állomásokon szükséges munkálatok véghezvitelét a magyar Siemens Schuckert művek villamos r.-t. kapta meg 18.983 K 87 fillér, illetőleg 36.614 K 55 fillérért, míg a Kőbánya felső- és Józsefvárosi állomásokon végzendő munkákat az Egyesült villamossági r.-t. kapta meg 22.796 K 65 fillér, illetőleg 55.114 K 3 fillérért.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Sz. M. N.-Szőlős. Bimszkőről tudomásunk nincsen, amennyiben azonban ez horzskó lenne, úgy ez nem képezi a bányatörvény tárgyát, vagyis zártkutatómány bejelentésével nem lehet lefoglalni. A timsó ellenben fantartott ásvány, vagyis zártkutatómány bejelentésével lefoglalható. — A kaolin nem szokott rétegekben előfordulni, hanem rendszeren földes vagy lemez halmazokat alkot s az agyagos kőzetek sorába tartozik. A kaolin, a hol eredeti fekvő helyén van, ércelérékhez vagy hasadékokhoz kötve található és a kőzet elbontottsága ezeknél az előfordulásoknál a mélység felé is változatlanul tart. A belföldi és kül-

Orenstein és Koppel

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST.

Iroda:

Gyár:

VI., Andrássy-ut 102.

Pusztaszentlőrinci nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőkocsik, fordítókorongok gyártása. Bányasinek, kerékpárok, csapágyak
::: szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve

(B. 10/4/II.)

FELLNER LEO

műszaki papírgyára

BUDAPEST, Váci-ut 4. szám.

Telefon 28-48. Sörgöncim: Positiv, Budapest

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPIR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPIR, VIASZ és CREÁT-PAPIR. TELJES FÉNYMASOLATI BERENDEZÉSEK. FÉNYMÁSOLATOK. JERTAGRAFIA. AUTOGRAFIÁK.

Fénymásolatok sürgős esetekben, esetleg az esti órákban is villanyfény mellett készülnek

(B. 197/43)